

دانشگاه شهید بهشتی

تشخیص بهینه مبتنی بر فلورسانس در فرایند سنتز تک مولکولی

نگارنده:

على نيك اختر

استاد راهنما:

دکتر علی کتانفروش

بهمن 1400

چکیده

- توالی یابی تک مولکولی برای تمام زمینه های تجزیه و تحلیلهای ژنتیکی مانند ژنومیک، رونویسی ژنها، آزمایشهای بالینی، داروسازی، و غربالگری سرطان ضروری است.
- علاوه بر این برای توالی یابی تک مولکولیها بخصوص در زمینه های توالی یابی DNA آنها در اولویت اول و قبل از استفاده از روشهای دیگر از روش توالی یابی مبتنی بر فلورسانس استفاده میشود.
- روش مدرن برچسب گذاری فلورسانس از یک دوربین با قابلیت عکس برداری فوری از تعدادی پیکسل از
   روی توالی های تک مولکولی بهره میگیرد.
  - در این مقاله روش تشخیص برچسب در فلورسانس با استقاده از یک تک پیکسلی مورد بحث قرار گرفته است.
  - ویژگیهای این روش از جمله بر تری در میزان دقت و استفاده بهینه از منابع در شرایط فقدان سیگنال با کیفیت مناسب و همچنین توان عملیاتی این روش در برابر سایر روش ها نیز در این مقاله مورد بحث قرار گرفته است.
    - در این مقاله ما سعی داریم تا فرایند سنتز تک مولکولی را با استفاده از یک توزیع دو جمله ای منفی مدلسازی کنیم.
      - علاوه بر این تلفیق روش حداکثر درستنمایی (maximum likelihood) و الگوریتم ویتربی (Viterbi) در این مدلسازی باعث افزایش دقت در تشخیص سیگنال ها میشود.
    - مدل مبتنی بر فلورسانس دارای ویژگی شبیه سازی نزدیک به واقعیت فرایند های فلورسانس و همچنین ابزار مناسبی جهت درک روابط بین انتشارات حاصل از فلورسانس و رویداد های دریافت سیگنال می باشد.
- این مدل با پیشنهادهای مناسبی که جهت انتخاب رنگ فلورسانس ارائه می دهد , نتایج آزمایش دقیق تری را به همراه دارد.

1-مقدمه

به لطف پیشرفت جمعی در فناوری, در زمینه ی علم بیولوژیک نیز یک رشد تصاعدی را خصوصا در زمینه ی توالی یابی نو کلوئوتیدها شاهد بودیم و این منجر به تولد استراتژی های تحلیلی و روش های محاسباتی مختلفی شده است. به لطف روش های جدید تشخیص اسید نو کلئیک ها ،توالی یابی ژنوم پیشرفت بسزایی هم از نظر عملکرد و هم از نظر دقت داشته است.

در بین همه این روش ها روش سیگنال دهی و برچسبگذاری فلورسانس کارایی بسیار بالایی از خودش نشون داده است.

این روش دارای ویژگی هایی از جمله حساسیت بالاتر ، قابلیت های مرکب و چندگانه و تشخیص صفات فلورسانس به صورت همزمان میباشد که باعث محبوبیت ان شده است.

تا به امروز روش های مبتنی بر (agent) زیادی برای افزایش دقت در زمینه شناسایی مولکول ها ی موجود در طبیعت مانند پروتئینها و نوکلئیک اسیدها مورد استفاده قرار گرفته اند و با این حال روش برچسب گذاری فلورسانس به دلیل داشتن قابلیت تشخیص با استفاده از سیگنالهای نوری منتشر شده حاصل از تحریک agent و مولکول هدف در طول توالی یابی در سطح خود بسیار مطرح است.

علاوه بر این هر ایجنت فلورسانس مربوط می شود به ۱ صفت فلورسانسی یا یک طول موج نوری مشخص. در نتیجه دستگاه های تشخیص قادر به انجام مشاهدات همزمان بر روی بیش از یک مولکول هستند که این به معنی صرفه جویی در مدت زمان لازم برای تشخیص میباشد.

یک مولکول هدف که تحت یک رویداد فلورسنت قرار می گیرد تحریک شده و نور را با طول موج متفاوتی از آنچه قبلاً در معرض آن قرار گرفته بود منتشر می کند .

پلتفرم با استفاده از دوربین تعبیه شده ای تصاویر فرآیند انتشار را دریافت کرده و توالی را از روی داده ها تشخیص می دهد، با این حال این روش نیازمند استخراج بهینه سیگنال ها جهت افزایش نرخ نسبت سیگنال به نویز یا SNR می باشد که در واقع این همان عامل اصلی محدودیت در مباحث جمع آوری داده در روشهای مرسوم تشخیص مبتنی بر فلورسانس میباشد.

از آنجایی که ما از این روشها جهت تشخیص سنتز های تک مولکولی استفاده میکنیم معایبی از قبیل نرخ خطای بالا، هزینه در ازای هر بیس بالاتر، و توان زمانی پایین تر وجود دارند.

اگرچه روش توالی یابی اجماعی جهت جبران نرخ خطای بالا استفاده می شود، اما این روش نیازمند توان پردازشی بسیار بالا، تمپلیت های پیچیده و همچنین صرف زمان بیشتری جهت تکرار عملیات ضروری میباشد که در این صورت دوره سنتز ها و شدت انتشار فلورسانس عملکرد و دقت فرایند را تحت تاثیر قرار میدهد.

جهت بهبود کارای روش رمزگشایی و کاهش هزینه به ازای هر بیس در توالی یابی , ما یک مدل آماری برای شبیه سازی سنتزهای پلیمراز و فرآیند انتشار فلورسنت آن می سازیم و داده ها را با یک فوتودیود ۳ اتصالی ثبت می کنیم.

در الگوریتم مورد مطالعه برای اینکه بتوانیم سیگنالها را شناسایی کرده و امکان رمزگشایی توالی ها را در شرایطی که نرخ SNR پایین تری در اختیار داریم فراهم سازیم, از روش حداکثر درستنماییML(maximum) (likelihood) و الگوریتم ویتربی(viterbi) استفاده میکنیم.

قابلیت شناسایی رویدادهای فلورسنت بسته به طول موجی که از رنگ های فلورسنت ارائه می شود متفاوت است. در سناریوهای خاصی، انتخاب رنگهای فلورسنت در دقت تشخیص نقش بسیار مهمی دارد، با این حال کارایی آنها را نمی توان تا قبل از زمانی که توالی یابی کامل شده باشد اندازه گیری کرد و در نتیجه زمان و منابع زیادی مصرف می شود.

مدلهای زیر به انتخاب مواد فلورسنت کمک می کنند و نشان میدهند که چگونه پارامترهای مختلف بر عملکرد این روش تأثیر می گذارند.

2.مواد و مدل

-2.1فرايند سنتز تك مولكولي

نور منتشر شده توسط واکنش سنتز پلیمراز نقش مهمی در روشهای توالی یابی تک مولکولی مبتنی بر فلورسانس ایفا میکند. (شکل 1)

از آنجایی که DNA پلیمراز نو کلئوتیدها را در یک توالی سنتز می کند ما پلتفرم توالی یابی long-read را به عنوان نمونه ای برای نمایش فرآیند سنتز تک مولکولی (SMSP) در نظر می گیریم.

SMSP یا همان فرایند سنتز تک مولکولی به عنوان یک فرآیند تصادفی زمان گسسته $\{Z(t), t \geq 1\}$ در فضای حالت SMSP یا SMTP مدلسازی می شود، که در آن حالت G،T) A یا C) نشان می دهد که یک dTTP) dATP ای dGTP یا dCTP) در حال ترکیب شدن توسط DNA پلیمراز است و حالت $Z(t), t \geq 1$ نشان می دهد که هیچ dTTP ای ترکیب نشده است.

در نظر میگیریم. پس داریم: مان شروع و زمان توقف n >= 1 امین ادغام n >= 1 برای n >= 1 در نظر میگیریم.

$$0 = T_0 \le S_1 < T_1 \le S_2 < T_2 \le \cdots \le S_n < T_n \le \cdots$$

ا $X_n \equiv Z(S_n)$ را $X_n \equiv Z(S_n)$ را $X_n \equiv Z(S_n)$

. طول nمین مدت زمان میان پالسی $W_n = S_n - T_{n-1}$ و طول nامین مدت دوره ترکیب یا عرض پالس (در اینجا به عنوان عرض پالس نشان داده شده است) $Y_n = T_n - S_n$

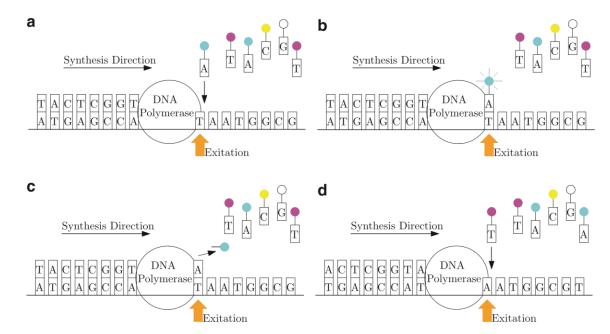
فر آیند $\{W_n, Y_n\}, n \geq 1$ یک فرایند متناوب در نظر گرفته می شود به طوری که V و V از نظر آماری مستقل هستند.

به دلیل فقدان ساختار اطلاعاتی در یک قطعه کوتاه DNA، می توان فرض کرد که $X_n, n \geq 1$ یک دنباله مستقل با توزیع یکسان از متغیرهای تصادفی با توزیع یکریخت روی $\{A,T,G,C\}$ بوده که از فرایند متناوب $\{(W_n,Y_n),n\geq 1\}$ نیز مستقل میباشد.

فرض کنید r کوچکترین دوره زمانی است که در طی آن فلورسانس نور ساطع می کند و اکوچکترین دوره زمانی است که در طی آن پلیمراز به مکان فعال بعدی منتقل می شود. طبق مطالعه قبلی، توزیع عرض پالس و مدت زمان بین پالس به طور یکنواخت توزیع نمی شوند و توزیع های Wn و Yn را با توزیع های دو جمله ای منفی به ترتیب با پارامتر های (I,q) و (r,p) مدل سازی می کنیم.:

$$P(W_n = k) = C_{l-1}^{k-1} q^l (1-q)^{k-l}, k = l, l+1, l+2, ...$$
(1)

$$P(Y_n = k) = C_{r-1}^{k-1} p^r (1-p)^{k-r}, k = r, r+1, r+2, \dots$$
 (2)

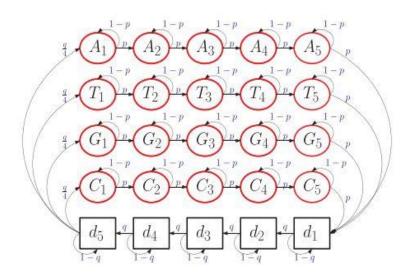

شکل. 1. فرآیند سنتز پلیمراز. (a) نوکلئوتید مرتبط با فلورسانس به محل فعال پلیمراز متصل می شود. (b) رنگ فلورسانس هنگام برانگیختگی شروع به روشن شدن می کند. (c) رنگ فلورسانس از نوکلئوتید جدا می شود، بنابراین روشن نمی شود. (DNA (d) پلیمراز به محل فعال بعدی منتقل می شود.

با مفروضات فوق، $\{L(t), t \geq 1\}$ با فضای حالت $\{SMSP\}$ با فضای حالت $\{SMSP\}$ با فضای حالت $\{SMSP\}$ با فضای حالت $\{SSMSP\}$ با سایز $\{SSMSP\}$ با سایز $\{SSMSP\}$ با سایز $\{SSMSP\}$ میباشد.

فرض کنید $S_i = \{A_i, T_i, G_i, C_i\}$ در شکل 2 است و احتمالات انتقال حالت عبار تند از

$$\pi_{d_{i},s} = \begin{cases} 1 - q, & \text{if } s = d_{i}, \\ q, & \text{if } s = d_{i+1}, \text{ for } 1 \le i \le l-1, \\ 0, & \text{otherwise,} \end{cases}$$
 (3)

r=5 و l=5 در مثال نشان داده شده، l=1 و l=1 شكل. 2. نمودار انتقال حالت زنجيره ماركوف

$$\pi_{d_l, s} = \begin{cases} 1 - q, & \text{if } s = d_l, \\ \frac{q}{4}, & \text{if } s \in S_1, \\ 0, & \text{otherwise,} \end{cases}$$

$$(4)$$

$$\pi_{A_{i,s}} = \begin{cases} 1 - p, & \text{if } s = A_{i}, \\ p, & \text{if } s = A_{i+1}, \text{ for } 1 \le i \le k-1, \\ 0, & \text{otherwise,} \end{cases}$$
 (5)

$$\pi_{A_k,s} = \begin{cases} 1-p, & \text{if } s = A_k, \\ p, & \text{if } s = d_1, \\ 0, & \text{otherwise.} \end{cases}$$
(6)

با فرض معادله (2)، احتمالات انتقال، التقال، $\pi_{G_i,\,s},\,\pi_{G_i,\,s},\,\pi_{G_i,\,s}$ یکسان هستند.

در مرحله بعد، شباهت ویژگی های مدل SMSP خود را در معادلات (1) و (2) با مطالعه قبلی نشان می دهیم.

ما فرض می کنیم که کوچکترین عرض پالس و کمترین مدت زمان میان پالسی در SMSP هر دو 100 میلی ثانیه باشد که با واحد زمان موجود در ماژول مدار مجتمع 25 میلی ثانیه میشود. بنابراین یعنی در معادلات (1) و (2), 5=ا و r=5 و نمودار انتقال مربوطه در شکل 2 نشان داده شده است. علاوه بر این، بزرگترین عرض پالس و بیشترین مدت زمان بین پالس به ترتیب به 500 میلی ثانیه و 5 ثانیه محدود شده اند.

با محدود کردن احتمال $p(W_n \ge 201(5s)) \le 10^{-2}$, $p(Y_n \ge 21(500ms)) \le 10^{-3}$ که به این معنی است که طول عرض پالس و مدت زمان بین پالس محدود می شود، توابع جرم احتمال تنظیم می شوند. (مانند شکل 33 به p=0.57

. توزیع نتایج شبیه سازی از نظر ویژگی های پالس و آمار ردیابی مشابه مطالعه قبلی (Eid et al., 2009) است که در شکل 3 نشان داده شده است.

2.2-فرايند انتشار

انتشار نور فلورسانس به معنای ترکیب شدن یک نوکلئتید توسط DNA پلیمراز میباشد. ما از روشی استفاده می کنید. کنیم که از یک فتودیود سه اتصالی برای گرفتن تصویر در طول انتشار نور استفاده می کند.

در زمانیکه که هیچ نوکلئوتیدی درحال ترکیب شدن نیست، فقط نور محیط تشخیص داده می شود، درصورتیکه نور محیط در یک دوره ترکیب شدن نیز وجود دارد.

در نتیجه ردیاب نوری(آشکارساز) سیگنال فلورسانس به اضافه سیگنال شدت نور محیط در طول دوره ترکیب و سیگنال شدت نور محیط خارج از دوره زمانی عمل ترکیب را به عنوان خروجی میدهد.

فرض کنید $\{E(t), t \geq 1\}$ سیگنال شدت خروجی آشکارساز نوری مرتبط با SMSP باشد که فرض کنید کنید که بردار انتشار سه بعدی E(t) فقط به حالت Z(t) در زمان t بستگی دارد. Z(t) نشان دهنده SMSP نشان دهنده Z(t) نشان دهند Z(t) نشان در نشان دهند Z(t) نشان دهند Z(t) نشان در نشان در نشان داد رگذار نشان در ن

$$Z(t) = \begin{cases} d & \text{, if } \sum_{i=1}^{n-1} (W_i + Y_i) < t \le \sum_{i=1}^{n-1} (W_i + Y_i) + W_n, \\ X_n & \text{, if } \sum_{i=1}^{n-1} (W_i + Y_i) + W_n < t \le \sum_{i=1}^{n} (W_i + Y_i). \end{cases}$$

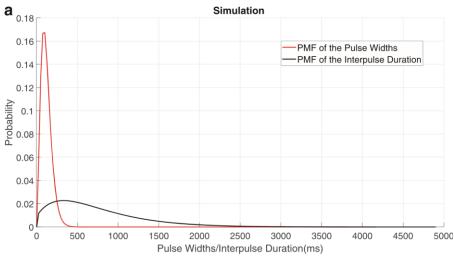
2.2.1-شدت سيكنال نور محيط

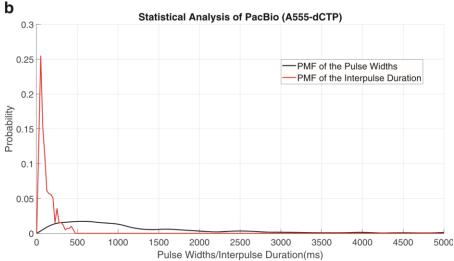
در شرایطی که منبع نور محیط از dNTP ها منشأ گرفته باشد یا در طول مدت interpulse(میان پالسی) در حالت ثابت باشد، سیگنال شدت نور محیط را می توان با یک بردار سیگنال ثابت مدل کرد، که مشخص نیست و برای ردیاب نور درقالب یک پیکسل تخمین زده می شود.

2.2.2-شدت سيگنال نور فلورسانس

سیگنال شدت نور فلورسانس در طول یک دوره ترکیب, به مولکول رنگ متصل به نوکلئوتید تحت سنتز و همچنین فاصله بین مولکول رنگ و فتو دیود بستگی دارد. همچنین، واریانس در واکنش های بیوشیمیایی بر شدت نور تأثیر می گذارد. واکنش های بیوشیمیایی در یک فضای بسته انجام می شود که در آن نور فلورسانس می تواند به طور کامل توسط ردیاب نوری جذب شود. به چنین فضای بسته ای چاه سنتز می گویند.

فرض کنید که DNA پلیمراز در طول یک دوره ترکیب, یک موقعیت ثابت اسمی در چاه سنتز دارد، به طوری که dNTP گرفته شده به علاوه مولکول رنگ آنزیم یک فاصله اسمی ثابت از فتودیود داشته باشد. بنابراین، اگر X(t) = X(t) = X(t) = X(t) که در آن X(t) = X(t) = X(t) برای X(t) = X(t) که در آن X(t) = X(t) شده فتودیود سه اتصالی به نور فلورسانس ساطع شده از مولکول خواهد بود که در آن X(t) = X(t) در فاصله اسمی از فتودیود متصل شده است.

شكل. 3. (a) خط قرمز نشان دهنده PMF عرض پالس در رابطه (2) با p=0:57، و خط سياه نشان دهنده PMF عرض پالس در رابطه (b) با q=0:05 است. (b) نتايج PMFهاى آزمايش آقاى Ed و Ed مدت زمان interpulse (ميان پالسى) در معادله (1) با q=0:05 است. (probability mass function) همكارانش. (2009). PMF، تابع جرم احتمالي.(probability mass function)

 $\Gamma(t)$ ضریب محو شدن ناشی از تغییر فاصله واقعی مولکول رنگ تا فتودیود در زمان t دوره ادغام نسبت به فاصله اسمی و $\Gamma(t)=d$ به صورت T(t)=d است. . از آنجایی که محدودیتهایی در موقعیت DNA پلیمراز و فاصله اسمی و $\Gamma(t)=d$ به صورت T(t)=d است. . از آنجایی که محدودیتهایی وجود دارد، شدت انتشار $\Gamma(t)$ دارای حداقل و حداکثر مقادیر

و GTP، TTP، ATP سنتز GTP، میباشد. $(I_{C, \min}, I_{C, \max})$ و $(I_{T, \min}, I_{T, \max})$, $(I_{G, \min}, I_{G, \max})$, و $S_x, x \in \{A, T, G, C\}$, میباشد. $S_x, x \in \{A, T, G, C\}$ یک بردار پارامتر نامشخص است و می تواند تخمین زده شود. $\{Y(t), t \geq 1\}$ فر آیند جوش و خروش فلورسانس در فو تون/ms است.

2.2.3. انتشار در طول مدت زمان اینترپالس (میان پالسی)

سیگنال انتشاری در طول Nمین مدت زمان اینترپالس(میان پالسی) $[T_{n-1}, S_n - 1]$ برابر است با :

$$E(t) = a_d, t \in [T_{n-1}, S_n - 1].$$

2.2.4 انتشار در طول مدت زمان دوره های تر کیب

سیگنال انتشاری در طول N مین دوره ترکیب $[S_n, T_n - 1]$ برابر است با :

$$E(t) = \Upsilon(t) s_{Z(t)} + a_{Z(t)}, t \in [S_n, T_n - 1].$$

2.3 فرايند دريافت شده

ردیاب نوری و همچنین مدار بازخوانی، نویز را به فرآیند انتشار وارد می کند. از اندازه گیری نویز ما از ردیاب نوری، همبستگی متقابل بین سه اتصال نزدیک به صفر است و بنابراین برای محاسبه ناچیز است. ما این نویز را به عنوان فرآیند بردار گاوسی سفید $N(t), t \geq 1$ با ماتریس کوواریانس مدل می کنیم.

$$\Lambda = \begin{bmatrix} \sigma_1^2 & 0 & 0 \\ 0 & \sigma_2^2 & 0 \\ 0 & 0 & \sigma_3^2 \end{bmatrix},$$

 σ_i^2 که در آن σ_i^2 میانگین توان نویز کانال اتصال σ_i است و برای هر پیکسل تخمین زده می شود. تابع چگالی احتمال مشترک بردار نویز N(t) در زمان t است.

$$f_N(\mathbf{n}) = \frac{1}{\sqrt{(2\pi)^3 |\Lambda|}} e^{-\frac{1}{2}\mathbf{n}^t \Lambda^{-1} \mathbf{n}} = \prod_{i=1}^3 \frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma_i^2}} e^{-\frac{n_i^2}{2\sigma_i^2}},$$

 $\{N(t),t\geq 1\}$ که در آن $|\Lambda|$ تعیین کننده ماتریس کوواریانس که واریانس که در آن $|\Lambda|$ تعیین کننده ماتریس کوواریانس کوواریانس $\{\Upsilon(t),t\geq 1\}$ فرض می شود. $\{\Upsilon(t),t\geq 1\}$ فرض می شود.

ما فرض می کنیم که فرآیند نویز $\{N(t), t \geq 1\}$ به فرآیند انتشار افزودنی است به طوری که

 $\left\{ oldsymbol{R}(t), t \geq 1
ight\}$ فر آیند سیگنال دریافتی

$$R(t) = E(t) + N(t), t \ge 1$$
 (7)

$$= \begin{cases} a_d + N(t), & \text{if } Z(t) = d, \\ Y(t)s_A + a_A + N(t), & \text{if } Z(t) = A, \\ Y(t)s_T + a_T + N(t), & \text{if } Z(t) = T, \\ Y(t)s_G + a_G + N(t), & \text{if } Z(t) = G, \\ Y(t)s_C + a_C + N(t), & \text{if } Z(t) = C. \end{cases}$$
(8)

3- روش ها و الگوريتمها

در این بخش، تمرکز بر روی الگوریتم های رمزگشایی قرار می گیرد. به عنوان اولین مرحله، پارامترهای پیکسل با مقادیر پیش فرض یا مقادیر تخمین زده شده از داده های آزمایش تهیه می شوند. مرحله بعد، کل دنباله توسط الگوریتم رمزگشایی و پارامترهای پیکسل تشخیص داده می شود.

 $\mathbf{s}_A, \, \mathbf{s}_T, \, \mathbf{s}_G, \, \mathbf{s}_C, \, \mathbf{a}_A, \, \mathbf{a}_T, \, \mathbf{a}_G, \, \mathbf{a}_C, \, \mathbf{a}_d,$ فاز اولیه: پارامترهای پیکسل $\mathbf{\sigma} = (\sigma_1, \, \sigma_2, \, \sigma_3)$ با مقادیر پیش فرض داده می شوند یا از دادههای آزمایش تخمین زده می شوند.

 $\{L(t), t \geq 1\}$ و $\{\alpha(t), t \geq 1\}$ و $\{I(t), t \geq 1\}$ و $\{I(t), t \geq 1\}$ و $\{I(t), t \geq 1\}$ و كناوب $\{\Upsilon(t), t \geq 1\}$ و خروش فلورسانس و خروش فلورسانس و خروش فلورسانس و خروش فلورسانس و $\{X_n, n \geq 1\}$ و پارامترهای پیکسل تخمین زده شده که داده شده اند $\{X_n, n \geq 1\}$ و $\{X_n, n \geq 1\}$ و

3.1-تخمين پارامترهاي پيكسل

ولتاژ، از طریق تبدیل فو توالکتریک (PC) اندازه گیری می شوند. سپس، پارامترهای پیکسل، σ و اندازه گیری در σ با اندازه گیری در σ با اندازه گیری در از طریق یک رگرسیون خطی ساده در معادله (8) تخمین زده می شوند. σ با اندازه گیری در مدت زمان interpulse محاسبه می شود. علاوه بر این، R-squared برای تعیین اینکه آیا رگرسیون خطی ساده به خوبی برازش دارد یا خیر محاسبه می شود.

3.2-مرحله رمزگشایی

فرض کنید که پارامترهای پیکسل تخمینی $\mathbf{G}$, $\mathbf{S}_{A}$, $\mathbf{S}_{T}$, $\mathbf{S}_{G}$, $\mathbf{S}_{C}$, $\mathbf{a}_{A}$, $\mathbf{a}_{T}$, $\mathbf{a}_{G}$, $\mathbf{a}_{C}$, $\mathbf{a}_{d}$, $\mathbf{s}_{d}$, $\mathbf{s}_{d}$ و داده شده فرض کنید که پارامترهای پیکسل تخمینی $\mathbf{f}_{R|Z,\Upsilon}(r|z,\alpha)$ سیگنال دریافتی $\mathbf{f}_{R|Z,\Upsilon}(r|z,\alpha)$ باشد، با توجه به اینکه $\mathbf{g}(t)$, $t \geq 1$, , t

$$f_{\boldsymbol{R}|\boldsymbol{Z},\boldsymbol{Y}}(\boldsymbol{r}|\boldsymbol{z},\boldsymbol{\alpha}) = \prod_{t \geq 1} f_{\boldsymbol{R}(t)|\boldsymbol{Z}(t),\boldsymbol{Y}(t)}(\boldsymbol{r}(t)|\boldsymbol{z}(t),\boldsymbol{\alpha}(t))$$

از آنجایی که فرآیند نویز $\{N(t), t \geq 1\}$ یک فرآیند گاوسی سفید است، که در آن

 $f_{\mathbf{R}(t)|Z(t), \Upsilon(t)}(\mathbf{r}(t)|z(t), \alpha(t))$

$$= \begin{cases} \prod_{j=1}^{3} \frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma_{j}}} e^{-\frac{1}{2} \left(\frac{r_{j}(t) - \sigma_{d,j}}{\sigma_{j}}\right)^{2}}, & \text{if } z(t) = d, \\ \prod_{j=1}^{3} \frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma_{j}}} e^{-\frac{1}{2} \left(\frac{r_{j}(t) - \sigma_{d,j} - \pi(t)\sigma_{d,j}}{\sigma_{j}}\right)^{2}}, & \text{if } z(t) = x \in \{A, T, G, C\} \end{cases}$$

z(t)=d. از انجایی که $\alpha(t)=0$ توجه داشته باشید که

اکنون با توجه به پارامترهای پیکسل تخمینی $\{\Upsilon(t), t \geq 1\}$ و $\{\Upsilon(t), t \geq 1\}$ و $\{\hat{z}(t), t \geq 1\}$ و $\{\hat{z}(t), t \geq 1\}$ و $\{\hat{z}(t), t \geq 1\}$ و خرآیند انتشار نور $\{\hat{z}(t), t \geq 1\}$ و فرآیند انتشار نور $\{\hat{z}(t), t \geq 1\}$ و المی توان با روش ML به دست آورد،

$$(\hat{z}, \hat{\alpha}) = \arg \max_{(z, \alpha)} \sum_{t \geq 1} \ln f_{R(t)|Z(t), \Upsilon(t)}(r(t)|z(t), \alpha(t)),$$

where $\ln f_{R(t)|Z(t), \Upsilon(t)}(r(t)|z(t), \alpha(t))$

$$= \begin{cases} \sum_{j=1}^{3} \ln \frac{1}{\sqrt{2\pi}\sigma_{j}} - \frac{1}{2} \sum_{j=1}^{3} \left(\frac{r_{j}(t) - a_{d,j}}{\sigma_{j}}\right)^{2}, & \text{if } z(t) = d, \\ \sum_{j=1}^{3} \ln \frac{1}{\sqrt{2\pi}\sigma_{j}} - \frac{1}{2} \sum_{j=1}^{3} \left(\frac{r_{j}(t) - a_{x,j} - z(t)s_{x,j}}{\sigma_{j}}\right)^{2}, & \text{if } z(t) = x \in \{A, T, G, C\}. \end{cases}$$

از آنجایی که عبارت $m(z(t), \alpha(t))$ را به صورت زیر $\sum_{j=1}^{3} \ln \frac{1}{\sqrt{2\pi}\sigma_{j}}$ را به صورت زیر تعریف می کنیم:

$$m(z(t),\alpha(t)) = \begin{cases} \sum_{j=1}^{3} \left(\frac{r_{j}(t) - a_{d,j}}{\sigma_{j}}\right)^{2}, & \text{if } z(t) = d, \\ \sum_{j=1}^{3} \left(\frac{r_{j}(t) - a_{x,j} - \alpha(t)s_{x,j}}{\sigma_{j}}\right)^{2}, & \text{if } z(t) = x \in \{A, T, G, C\}. \end{cases}$$

 $\{\Upsilon(t),\,t\geq 1\}$ و $\{Z(t),\,t\geq 1\}$ برابر است با: $\{Z(t),\,t\geq 1\}$ برابر است با:

$$\begin{split} &(\hat{z}, \hat{\alpha}) = \arg\min_{(z, \alpha)} \sum_{t \ge 1} m(z(t), \alpha(t)) \\ &= \arg\min_{z} \sum_{t \ge 1} \min_{\alpha(t)} m(z(t), \alpha(t)). \end{split}$$

متعاقباً، با توجه به SMSP فرضی $\sum_{t\geq 1} \frac{m(z(t),\alpha(t))}{m(z(t),\alpha(t))}$ ، به حداقل رساندن مجموع

$$\{lpha(t), t \geq 1\}$$
, $m(z(t), lpha(t))$ بیش از شدت انتشار فرآیند را می توان با به حداقل رساندن معیارهای

روی شدت $\alpha(t)$ در هر زمان t با داده شده انجام داد. $m(z(t),\alpha(t))$

$$z(t)\in\{A,T,G,C\},\; lpha^*(t|z(t))=rg\min_{lpha(t)}m(z(t),lpha(t)).$$
پس ما داریم

$$\alpha^*(t|z(t)) = Q(I_{x, \min}, \alpha^{\#}(t|z(t)), I_{x, \max}), \forall z(t) = x \in \{A, T, G, C\},\$$

where for a < c,

$$Q(a, b, c) = \begin{cases} a, & \text{if } b < a, \\ b, & \text{if } a \le b \le c, \\ c, & \text{if } b > c, \end{cases}$$

and

$$\alpha^{\#}(t|z(t)) = \frac{\sum_{j=1}^{3} \left(\frac{r_{j}(t) - a_{x,j}}{\sigma_{j}}\right) \left(s_{x,j}/\sigma_{j}\right)}{\sum_{j=1}^{3} \left(s_{x,j}/\sigma_{j}\right)^{2}}, \text{ if } z(t) = x \in \{A, T, G, C\}$$

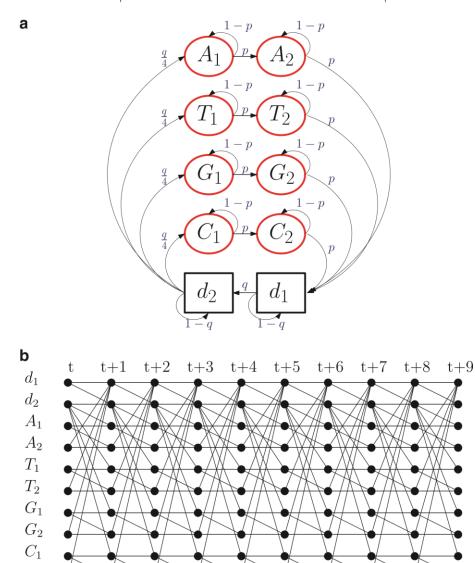
 $lpha(t) \in \mathbb{R}.$ با انجام کمینه سازی متریک m(z(t),lpha(t))

$$m^{*}(z(t)) = \begin{cases} \sum_{j=1}^{3} \left(\frac{r_{j}(t) - a_{d,j}}{\sigma_{j}}\right)^{2}, & \text{if } z(t) = d, \\ \sum_{j=1}^{3} \left(\left(\frac{r_{j}(t) - a_{x,j}}{\sigma_{j}}\right) - \alpha^{*}(t|z(t))\left(\frac{s_{x,j}}{\sigma_{j}}\right)\right)^{2}, & \text{if } z(t) = x \in \{A, T, G, C\}. \end{cases}$$
(9)

 $\{ Z(t), t \geq 1 \}_{t}$ و SMSP $\{ Z(t), t \geq 1 \}_{t}$ و $\{ Z(t), t \geq 1 \}_{t}$ و قرآیند شدت $\{ Y(t), t \geq 1 \}_{t}$ و قرآیند شدت فلورسانس $\{ Y(t), t \geq 1 \}_{t}$ و قرآیند شدت و فلورسانس

$$(\hat{z}, \hat{\alpha}) = \arg\min_{(z, \alpha^{\pm}(t|z(t)))} \sum_{t \ge 1} m^*(z(t)). \tag{10}$$

ما الگوریتم (Viterbi (Viterbi, 1967 را با نمودار انتقال حالت (شکل ۵4) و نمودار ترالیس مربوطه در شکل b4 بکار می بریم تا مساله کمینه سازی در معادله (10) را حل کنیم.

شكل. 4. (a) نمودار انتقال حالت زنجيره ماركوف $\{L(t), t \geq 1\}$. در مثال نشان داده شده، l=2 و l=2. (b) نمونه اى از نمودار تراليس با نمودار انتقال حالت در (a) مطابقت دارد.

 C_2

3.3 -عملكرد اشتباه با وجود اطلاعات كامل

انتخاب رنگ یکی از مهم ترین عوامل در روش برچسب گذاری فلورسانس است. ترکیب های مختلف انتخاب رنگ بر عملکرد تشخیص سیگنال فلورسانس، به ویژه در فرآیند توالی یابی تأثیر می گذارد. با مدل ایجاد شده در این مطالعه، ما حد بالایی احتمال تشخیص اشتباه هر ترکیب متمایز فلورسانس را محاسبه می کنیم، که به انتخاب گروه بهینه رنگ های فلورسانس حاکم بر تشخیص سیگنال از طریق مدل توضیح داده شده است.

در سناریوی ایده آل، فرض کنید منبع شدت نور محیط در حالت ثابت است، به طوری که سیگنال شدت نور محیط $\bar{Y}(t) = Y_n, \, \forall t \in [\bar{s}_n, t_n - 1].$ را می توان با یک $\bar{Y}(t) = Y_n, \, \forall t \in [\bar{s}_n, t_n - 1].$ فرض کنید.

با اطلاعات كامل، يعنى

 $\widehat{\boldsymbol{a}}_x = \boldsymbol{a}_d, \ \widehat{\boldsymbol{s}}_x = \boldsymbol{s}_x, \ \widehat{\sigma_i^2} = \sigma_i^2, \ \widehat{\alpha_n} = \alpha_n, \ \text{ and } \ \widehat{\boldsymbol{s}}_n = \boldsymbol{s}_n, \ \ \widehat{\boldsymbol{t}}_n = \boldsymbol{t}_n \forall x \in \{A, T, G, C\},$

$$\begin{split} P(X_n \neq \widehat{X_n}) &= \sum_{x \in \{A, T, G, C\}} P(X_n = x) P(\widehat{X_n} \neq x | X_n = x) \\ &= \frac{1}{4} \sum_{x \in \{A, T, G, C\}} P(\widehat{X_n} \neq x | X_n = x) \\ &= \frac{1}{4} \sum_{x \in \{A, T, G, C\}} P(\cup_{y \in \{A, T, G, C\}, y \neq x} F_{yx} | X_n = x) \\ &\leq \frac{1}{4} \sum_{x \in \{A, T, G, C\}} \sum_{y \in \{A, T, G, C\}, y \neq x} P(F_{yx} | X_n = x), \end{split}$$

where F_{yx} is the event that

$$\sum_{k=s_{n}}^{t_{n}-1} (r(k) - \alpha_{n} s_{y} - a_{d})^{t} \Lambda^{-1} (r(k) - \alpha_{n} s_{y} - a_{d}) \leq \sum_{k=s_{n}}^{t_{n}-1} (r(k) - \alpha_{n} s_{x} - a_{d})^{t} \Lambda^{-1} (r(k) - \alpha_{n} s_{x} - a_{d}).$$

Given $X_n = x$, we have

$$r(k) = \alpha_n s_x + a_d + n(k), k \in [s_n, t_n - 1],$$

so that

$$r(k) - \alpha_n s_v - a_d = \alpha_n (s_x - s_v) + n(k), k \in [s_n, t_n - 1],$$

and

$$r(k) - \alpha_n s_x - a_d = n(k), k \in [s_n, t_n - 1].$$

Thus, the event F_{vx} is

 $i \frac{1}{t_n - s_n} \sum_{k=s_n}^{t_n - 1} \frac{N_i(k)}{\sigma_i}, i = 1, 2, 3,$

دارای توزیع نرمال NO است و همچنین

از آنجایی که نویزهای مقیاس شده متوسط

مستقل هم میباشند، نویز ترکیب شده برابر است با:

$$N = \sum_{i=1}^{3} \left(\frac{s_{y,i} - s_{x,i}}{\sigma_i} \right) \left(\frac{1}{t_n - s_n} \sum_{k=s_n}^{t_n - 1} \frac{N_i(k)}{\sigma_i} \right)$$

$$\sigma^2 = \frac{1}{t_n - s_n} \sum_{i=1}^3 \left(\frac{s_{y,i} - s_{x,i}}{\sigma_i} \right)^2.$$

$$N\left(0; \frac{1}{t_n - s_n} \sum_{i=1}^3 \left(\frac{s_{y,i} - s_{x,i}}{\sigma_i} \right)^2 \right)$$
خه دارای توزیع

بنابراین احتمال شرطی $P(F_{yx}|X_n=x)$ بنابراین احتمال شرطی

$$\begin{split} P(F_{yx}|X_n = x) &= P\left(N \ge \frac{\alpha_n}{2} \sum_{i=1}^3 \left(\frac{s_{y,i} - s_{x,i}}{\sigma_i}\right)^2\right) \\ &= P\left(N \ge \frac{\alpha_n}{2} (t_n - s_n)\sigma^2\right) \\ &= P\left(\frac{N}{\sigma} \ge \frac{\alpha_n}{2} (t_n - s_n)\sigma\right) \\ &= Q\left(\frac{\alpha_n}{2} (t_n - s_n)\sigma\right), \end{split}$$

بطوریکه تابع Q به این شکل تعریف شده باشد:

$$Q(x) = \int_{x}^{\infty} \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{t^{2}}{2}} dt, \ \forall \ t > 0.$$

تابع Q دارای کران بالا و پایین نزدیک به همی دارد

$$\frac{1}{\sqrt{2\pi}x}\left(1-\frac{1}{x^2}\right)e^{-\frac{x^2}{2}} < Q(x) < \frac{1}{\sqrt{2\pi}x}e^{-\frac{x^2}{2}}, \ \forall \ x>0$$

و یک کران بالای مناسب:

$$Q(x) < \frac{1}{2}e^{-\frac{x^2}{2}}, \ \forall \ x > 0.$$

 $P(F_{yx}|X_n=x)$ حالاً یک کران بالا برای تابع احتمال وجود دارد

$$P(F_{yx}|X_n = x) < \frac{1}{2} \exp\left\{-\frac{\alpha_n^2 (t_n - s_n)^2 \sigma^2}{8}\right\} = \frac{1}{2} \exp\left\{-\frac{\alpha_n^2 (t_n - s_n)}{8} \sum_{i=1}^3 \left(\frac{s_{y,i} - s_{x,i}}{\sigma_i}\right)^2\right\}$$

بنابراین کران بالای احتمال خطا نیز به این روش محاسبه میشود:

$$P(X_n \neq \widehat{X_n}) \leq \frac{1}{4} \sum_{x, y \in \{A, T, G, C\}, y \neq x} P(F_{yx} | X_n = x)$$

$$< \frac{3}{2} \exp \left\{ -\frac{\alpha_n^2 (t_n - s_n)}{8} \min_{x \neq y} \sum_{i=1}^3 \left(\frac{s_{y,i} - s_{x,i}}{\sigma_i} \right)^2 \right\}$$
(11)

 $-rac{lpha_n^2(t_n-s_n)}{8}\min_{x
eq y}\sum_{i=1}^3\left(rac{s_{y,\,i}-s_{x,\,i}}{\sigma_i}
ight)^2$ با در نظر گرفتن عبارت، ،

عامل بر نتایج تشخیص سیگنال فلورسانس تأثیر می گذارد. an با توان دو بیان را تحت تأثیر قرار می دهد، در حالی که دوره زمانی n ادغام، sn، با توان یک است. حداقل فاصله بین طول موج رنگهای متمایز که با

 $\min_{x \neq y} \sum_{i=1}^{3} (s_{y,i} - s_{x,i})^2$ نشان داده شده است با توان یک است و توان نویز نیز با توان یک است. در همان محیط و سیستم، مدت زمان ادغام و به طور خاص حداقل فاصله بین رنگ های فلورسانس بر عملکرد تأثیر می گذارد در حالی که دانشمندان مایلند ترکیبی از رنگ ها را انتخاب کنند.

جدول 1. بردارهای تبدیل فوتوالکتریک، $\mathbf{a}_{x}$, و $\mathbf{a}_{x}$, از اندازه گیری طول موج های متمایز انتشار نور LED محاسبه می شوند.

Wavelength (nm)	RGB PC vector s_x (ms·mv/photon)	RGB PC vector ax (mv)	
530	(0.153, 0.063, 0.025)	(1.390, 1.457, 1.105)	
590	(0.098, 0.063, 0.059)	(1.915, 1.456, 0.924)	
625	(0.078, 0.057, 0.076)	(1.856, 1.416, 0.891)	
656	(0.069, 0.054, 0.087)	(1.595, 1.193, 0.527)	

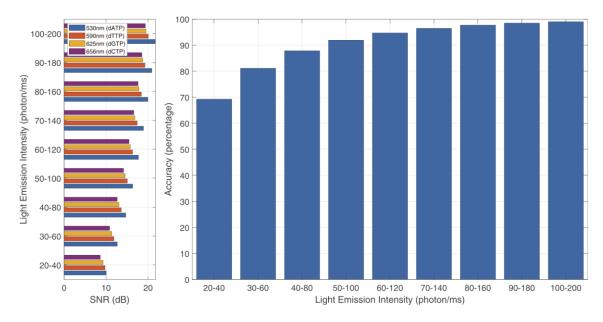
PC, photoelectric conversion; RGB.

4-شبيه سازيها

داده های اندازه گیری شده برای استفاده از چهار LED تک طول موج (530، 590، 590، و 656 نانومتر) برای شبیه سازی اثر فلورسانس بر روی نو کلئوتیدها (dGTP، dTTP، dATP) و dGTP)، که در آن 530 نانومتر للات انشان دهنده انتشار pholinks برای pholinks است. و به همین ترتیب ... فرض کنید که میانگین عرض پالس و مدت زمان بین پالس به ترتیب 100 و 200 میلی ثانیه باشد و پارامترهای p و p به ترتیب از معادلات (1) و پالس و مدت زمان بین پالس به ترتیب که عرض پالس و مدت زمان میان پالس در مقایسه با مطالعه قبلی کوتاهتر شده است، الگوی ساطع نور نیز محدود تر خواهد بود، به این معنی که محیط های داخلی و خارجی آزمایش ها اجازه انعطاف پذیری بیشتری دارند. جمع آوری داده ها شامل روشهای نمونه گیری است که در ادامه شرح داده شده است. برای مقایسه داده های شبیه سازی شده با مطالعه قبلی (Eid و همکاران، 2009)، ما داده هایی را با در جات

مختلف شدت نور برای دستیابی به SNR های مختلف ایجاد کردیم تا به عنوان معیاری برای مقایسه استفاده شود. شدت انتشار نور LED از مسیرهای تصادفی در 9 حوزه محدود پیروی می کند: [20،40]، [30،60]، [40،80]، [40،80] و [50،100] (photon/ms). ما 100 نمونه برای هر الگو و 100،200 نوکلئوتید تصادفی برای هر نمونه تولید می کنیم. برای هر نوکلئوتید، فرآیند انتشار توسط مدل پیاده روی تصادفی تولید می شود و SMSP مطابق نمودار انتقال در شکل 2 تولید می شود.

داده های دریافتی از فرآیند انتشار LED به دست می آیند به اینصورت که فتودیود, نور LED را دریافت می کند که این نور شامل ولتاژهای تبدیل شده از انتشار نور و به دست آمده از اثر فوتوالکتریک است.

شکل. 5. نمودار سمت چپ SNR مربوطه را نشان می دهد که با سطوح مختلف شدت چهار فلورسانس مجزا محاسبه شده است. نمودار اصلی دقت روش رمز گشایی ما را با شدت انتشار نور در نوسان متفاوت نشان می دهد. SNR نسبت سیگنال به نویز.

جدول 2. مقایسه عملکرد بین پلتفرم PacBio و تشخیص ما معماری (الگوریتم حداکثر احتمال-ویتربی در یک فتودیود سه اتصالی)

Platform: PacBio		SNR: 2	2–30 dB	
	A555-dATP	A568-dTTP	A647-dGTP	A660-dCTP
Pulse width (ms)	133±22	91±13	117±14	96±10
Interpulse duration (ms)	770 ± 250	670 ± 220	960 ± 210	790 ± 230
	Correct	Mismatches	Insertions	Deletions
Performance (%)	82.9	4.4	5.1	7.6
ML-Viterbi algorithm		SNR: 14.1	6–16.32 dB	
	530-dATP	590-dTTP	625-dGTP	656-dCTP
Pulse width (ms)	100±5.77	100±5.77	100±5.77	100±5.77
Interpulse duration (ms)	200 ± 18.26	200 ± 18.26	200 ± 18.26	200 ± 18.26
	Correct	Mismatches	Insertions	Deletions
Performance (%)	91.94	8.06	0	0
ML-Viterbi algorithm		SNR: 17.	6–19.5 dB	
	530-dATP	590-dTTP	625-dGTP	656-dCTP
Pulse width (ms)	100±5.77	100±5.77	100±5.77	100±5.77
Interpulse duration (ms)	200 ± 18.26	200 ± 18.26	200 ± 18.26	200 ± 18.26
	Correct	Mismatches	Insertions	Deletions
Performance (%)	97.72	2.28	0	0

در حالی که شدت نور LED با پیشرفت زمان افزایش می یابد، ما مقادیر RGB دریافتی را از طریق PC اندازه گیری می کنیم و این رابطه در جدول 1 نشان داده شده است. مقادیر PC متمایز از مطالعه قبلی ما است (چن و لو، 2019) زیرا در محیط های مختلف مانند رنگ های متمایز و دماهای متفاوت مقادیر مختلف PC را دریافت خواهیم کرد. میانگین SNR مربوطه از این سطوح مختلف شدت نور همانطور که در نمودار سمت چپ شکل 5 محاسبه شده است.

5-نتايج

نتیجه تخمین توالی های نو کلئوتیدی از روش تشخیص ما به نام الگوریتم ML-Viterbi بدست امده است.ما الگوریتم اسمیت-واترمن را برای تطابق بین توالی های مورد انتظار و توالی های اندازه گیری شده اعمال می کنیم. تجزیه و تحلیل عمیق داده ها در شکل 5 و جدول 2 به تفصیل نشان داده شده است.

جدا از بحث مدل سازی در بالا، دقت توالی یابی حتی با خروجی شدت انتشار نور در نوسان بین 80 تا 160 فوتون بر میلی ثانیه و SNR کمتر از 19 دسی بل , فراتر از 97٪ است. علاوه بر این، حذف و درج، به جز عدم تطابق، توالی در سناریوی SNR بیش از 15 دسی بل رخ نخواهد داد. در مقایسه، شرح داده شده از مطالعه قبلی در Eid و

همكاران. (2009)، يعنى پلت فرم PacBio، نسبت سيگنال به نويز $^{10,1\pm 24}$ است كه از 22 تا 30 دسى بل متغير است. دقت تقريباً <85 بدون پشتيبانى از روش توالى يابى اجماعى با SNR بالاتر است. تفاوتها اين اهميت را نشان مى دهد كه الگوريتم ML-Viterbi در تشخيص سيگنال حتى تحت يك محيط نامطلوب با SNR كم، در خشان عمل ميكند.

6. بحث و نتیجه گیری

با فرض شرایط عینی یکسان برای دو روش تشخیص، از نظر سرعت پردازش تشخیص, روش تشخیص تک فتودیودی بر فناوری پردازش تصویر فعلی (ورودی های چند پیکسلی از دوربین CCD) به دلیل پردازش تک پیکسلی فائق می اید.

به طور خاص، روشی که در این مقاله به عنوان تکنیک بر چسب گذاری فلورسانس با یک فتو دیود منفرد اعمال می شود، عملکرد بهتری را، به ویژه در توالی یابی DNA، با دقت زیاد (نرخ خطا کمتر)، توان عملیاتی بالاتر و هزینه بالقوه کمتر ارائه می دهد. با ترکیب روش توالی یابی اجماع، میزان دقت داده ها را می توان به طور خوش بینانه تا تقریباً بدون خطا بهبود داد (هیات و همکاران، 2010). علاوه بر این، مدلسازی بر روی انتخاب رنگ فلورسنت و ترکیب بهینه، زمان و منابع مورد نیاز را در مقایسه با آزمایش واقعی کاهش می دهد. با این حال، سطح توان عملیاتی بسیار وابسته به توانایی محاسباتی پیشرفته در توالی یابی همزمان گروه های فو تودیود منفرد است. علاوه بر این، دقت تشخیص ممکن است با افزایش تفاوت بین ویژگی های فلورسانس برای بر چسب زدن چهار نوع dNTP افزایش بابد. به طور خلاصه، الگوریتم توضیح داده شده در این مقاله قطعا کمک بسیار خوبی برای توسعه توالی یابی مبتنی بر فلورسانس است.